

Z Á P I S

z jednání

Pracovní skupiny k rovným příležitostem pro ženy a muže *(27. 6. 2023 od 15:00 hod.)*

Přítomní členové:

- JUDr. Radek Polícar
- Mgr. Filip Vrána
- Mgr. Alice Strnadová
- Ing. Jan Michálek
- Mgr. Matěj Čermák

Omluveni:

- Mgr. Kateřina Bařhová
- Ing. Daniela Matějková
- Mgr. Adéla Heryánová

Hostky a hosté:

- Katarína Palčová, M.A. (ÚV ČR)
- Mgr. Tereza Zvolská (ÚV ČR)

Program:

- 1) Úvod, schválení programu
- 2) Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 („Strategie 2021+“) – aktuální stav plnění opatření v gesci MZ ČR, plán revize/aktualizace Strategie 2021+ v roce 2024
- 3) Informace z jednání poradních orgánů, výborů a pracovních skupin v oblasti rovných příležitostí žen a mužů v roce 2023
  - a) Informace z jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů (5. 6. 2023)
  - b) Informace z jednání Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách (8. 6. 2023)
- 4) Aktuality a novinky z oblasti prevence potírání násilí na ženách a domácího násilí
  - a) Istanbulská úmluva
  - b) Novelizace trestního zákoníku - redefinice skutkové podstaty trestného činu znásilnění
- 5) Prezentace výzkumů týkajících intersektory genderu a zdraví - informace o dostupných behaviorálních studiích ve vztahu k rizikovému chování a genderové problematice
- 6) Různé (připomínky, podněty, návrhy členů k obsahu/programu příštího jednání apod.)

7) Závěr

Bod 1 – Úvod, schválení programu (JUDr. Polícar)

Navržený program byl schválen jednomyslně všemi přítomnými členy.

Bod 2 - Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 („Strategie 2021+“) – aktuální stav plnění opatření v gesci MZ ČR, plán revize/aktualizace Strategie 2021+ v roce 2024 (JUDr. Berkovec)

Tajemník PS referoval a aktuálním stavu plnění opatření v gesci MZ ČR. Po delší době je možno konstatovat za uplynulé období cca 6 měsíců dosažení poměrně významného pokroku, což bylo pozitivně kvitováno mimo jiné i na posledním jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů a na červnovém jednání Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách.

Plnění jednotlivých strategických a specifických cílů bylo rozpracováno příslušnými gesčními útvary do podoby tzv. implementačních karet, které slouží jako základní monitorovací nástroj k průběžnému sledování naplňování cílů Strategie v čase. S uspokojením lze konstatovat, že naprostá většina organizačních útvarů ve stanovené lhůtě, tedy do konce dubna tohoto roku, implementační karty řádně vyplnila, detailně popsala aktuální stav a návrh implementace příslušných opatření včetně případných rizik či překážek, které brání splnění těchto opatření v budoucnu (nejčastěji jde o potřebu personálního a finančního posílení v dané oblasti). V tuto chvíli nám chybí vyjádření 8 útvarů k plnění 19 opatření (z celkových cca 115ti) v 6 kapitolách (konkrétně jde o kapitoly Zdraví, Bezpečí, Instrukce, Poznání, Práce a péče a Vnější vztahy), které si vyžádáme v nejbližších dnech.

Pokud jde o způsob vykazování, informaci o průběžném plnění opatření budou věcně příslušné útvary i nadále aktualizovat v aplikaci Microsoft Teams.

V průběhu léta uskuteční jednání se zástupci MPSV k analýze odměňování v našem rezortu prostřednictvím analytického nástroje Logib, který umožňuje zaměstnavateli otestovat míru rovnosti a férovosti odměňování žen a mužů v rámci vlastní organizace. Z jednání by měl mimo jiné vyplynout i způsob přípravy personálních dat – neboť „ruční“ příprava a zpracování dat se vzhledem k jejich objemu jeví jako nereálná.

Hostka Katarína Palčová (Odbor rovnosti žen a mužů ÚV ČR) informovala přítomné členy o připravované revizi/aktualizaci Strategie 2021+ roce 2024.

Bod 3 – Informace z jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů (5. 6. 2023)

Hlavními tématy druhého zasedání Rady vlády pro rovnost žen a mužů v letošním roce, které se uskutečnilo 5. června, byly aktuální priority v oblasti potírání domácího a sexuálního násilí či zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích ve služebních úřadech. Na jednání Rady rovněž OECD představila výsledky přezkumu České republiky v oblasti rovnosti žen a mužů.

Česká republika je společně s Kanadou a Austrálií jednou z prvních zemí, která přezkum politiky rovnosti žen a mužů ze strany OECD absolvovala.

Na jednání byly projednány tyto oblasti:

- Potírání domácího a sexuálního násilí
- Výsledky přezkumu České republiky ze strany OECD v rámci projektu „Posílení vládních kapacit pro zajištění genderově sensitivní a inkluzivní obnovy“.
- Aktuální data o zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích ve služebních úřadech
- Podněty výborů a pracovních skupin

Jedním z hlavních témat jednání byla oblast domácího a sexuálního násilí. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková představila Radě aktuality týkající se potírání domácího a sexuálního násilí. Informovala o aktuálním stavu přípravy zákona o domácím násilí. Uvedla, že návrh zákona byl zaslán do připomínkového řízení do 16. června 2023. Účinnost zákona je navržena od 1. ledna 2025.

Do mezirezortního připomínkového řízení byl do 24. května 2023 předložen také Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023 – 2026. Ředitel Odboru rovnosti žen a mužů a tajemník Rady Radan Šafařík informoval Radu o zásadních připomínkách čtyř ministerstev (byly to konkrétně MPSV, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo financí).

Branislava Marvánová Vargová, předsedkyně Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách, představila Radě Zprávu za rok 2022 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 - 2022. Zpráva vyhodnocuje, do jaké míry byl akční plán naplňován ze strany jednotlivých ministerstev v loňském roce. Z 88 výstupů bylo za celou dobu platnosti Akčního plánu splněno/plněno 46 (50 %), částečně splněno/plněno 17 (18 %) a nesplněno 25. Nejvyšší míru splněných a částečně splněných výstupů měl Úřad vlády a Ministerstvo financí (100 %), nejmenší náš rezort (34 %). Rada následně Zprávu za rok 2022 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 a 2022 schválila.

Zmocněnkyně vlády dále seznámila Radu s aktuálním stavem projednávání ratifikace Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (známé také jako Úmluva proti domácímu násilí nebo „Istanbulské úmluvy“). Zřejmě jste zaznamenali, že vláda před 6 dny vyslovila souhlas s návrhem na ratifikaci Úmluvy a postoupila návrh na ratifikaci Parlamentu. O tomto materiálu budu ještě podrobněji hovořit v bodě 6.

Ředitelka Public Governance Directore z OECD, paní Gillain Dorner, představila výsledky přezkumu České republiky ze strany OECD v rámci projektu „Posílení vládních kapacit pro zajištění genderově sensitivní a inkluzivní obnovy“, který zahrnoval hodnotící zprávu, doporučení a dva akční plány pro MPSV a MŠMT. Česká republika se společně s Kanadou a Austrálií stala jednou z prvních zemí, která přezkum politiky rovnosti žen a mužů ze strany OECD absolvovala. Hodnotící zpráva z přezkumu byla zveřejněna minulý týden a Česká republika z ní vyla velmi pozitivně. Rada vlády pro rovnost žen a mužů následně doporučila

Úřadu vlády ČR reflektovat doporučení OECD uvedené v Základní hodnotící zprávě a Akčních plánech pro MŠMT a MPSV v rámci revize Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030.

Nejvyšší státní tajemník Jindřich Frič pak představil Radě data o zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích v rámci státní služby. Markéta Kos Mottlová, předsedkyně Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích a Tomáš Pavlas z Otevřené společnosti a Filip Pertold nabídli spolupráci při přípravě opatření na podporu více žen v nejvyšších rozhodovacích pozicích ve státní správě.

Rada se také zabírala podněty svých výborů a pracovních skupin. Schválila např. podnět Výboru pro prevenci domácího a sexuálního násilí k prevenci sexuálního obtěžování na vysokých školách, který Radě představila její předsedkyně. Rada zhodnotila pozitivně aktivity MŠMT v oblasti genderově podmíněného násilí na vysokých školách a doporučila ministroví, aby ve spolupráci s veřejnými a soukromými vysokými školami dále rozvíjel následující aktivity: 1) důsledné zohledňování problematiky genderově podmíněného násilí ve vnitřních předpisech VŠ včetně sexuálního obtěžování ze strany studujících, vyučujících a vedení vysokých škol 2) zavádění vhodných mechanismů k účinnému předcházení, potírání a monitorování výskytu genderově podmíněného násilí vč. sexuálního obtěžování a dalšího nevhodného jednání, jako je diskriminace, šikana, ad. (například zřízením pozice ombudsmana nebo jiného obdobného pracovního místa pro přijímání a prošetřování oznámení studujících a poskytnutí odborné pomoci)

Informace z jednání Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách (8. 6. 2023)

Jednání Výboru bylo zaměřeno na projednávání aktuální připravované legislativy v oblasti prevence domácího a genderově podmíněného násilí, zejm. zákona o domácím násilí, redefinice trestného činu znásilnění, ratifikace Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, projednávání směrnice Evropského parlamentu a Rady o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí a novely zákona o sociálních službách. Výbor vyjádřil nesouhlas s variantami redefinice znásilnění představenými Ministerstvem spravedlnosti. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Laurenčíková Šimáčková, vyjádřila znepokojení nad tím, že Ministerstvo spravedlnosti do přípravy variantního řešení Výbor nezahrnulo a nabídla uspořádání odborného kolokvia k navrženým variantám.

Předmětem jednání Výboru byly i dotace v oblasti prevence a potírání domácího a genderově podmíněného násilí v kontextu konsolidačního balíčku vlády ČR. Výbor k tomuto bodu přijal usnesení, ve kterém doporučil Ministerstvu vnitra, Ministerstvu spravedlnosti, MPSV a Úřadu vlády v souvislosti s přijetím konsolidačního balíčku nesnižovat stávající alokace v rámci dotačních programů zaměřených na prevenci domácího a genderově podmíněného násilí.

V rámci jednání byly představeny také statistické informace o vraždách v kontextu domácího a genderově podmíněného násilí a diskutovány možnosti posílení sběru dat v této oblasti. Výbor v této souvislosti přijal usnesení, ve kterém doporučil Ministerstvu spravedlnosti zahrnout analýzu femicid (tedy vražd žen spáchaných kvůli jejich pohlaví) do střednědobého plánu výzkumné činnosti.

Výbor se také připojil k Iniciativě Dětství bez násilí a doporučil Ministerstvu spravedlnosti předložit novelu občanského zákoníku zahrnující nepřijatelnost fyzických trestů.

Bod 4 – Aktuality a novinky z oblasti prevence potírání násilí na ženách a domácího násilí

Vláda vyslovila 21. června souhlas s ratifikací tzv. Úmluvy proti domácímu násilí, jinak také řečené „Istanbulské úmluvy“. Domácí násilí a další formy genderově podmíněného násilí jsou závažným problémem české společnosti. Jedná se o jednu z nejčastějších forem násilí, která má zásadní negativní dopady na životy obětí i celé společnosti. Mezinárodní i české studie výskytu domácího násilí ukazují, že různé formy domácího násilí během svého života zažívá přibližně každá třetí žena a každý čtrnáctý muž. Ve více než polovině případů domácího a partnerského násilí jsou přítomny děti. Policie ČR řeší v průměru 2 případy týrání osoby žijící ve společné domácnosti denně. Ročně je z důvodu domácího násilí z obydlí vykázáno přes tisíc pachatelů. Orgány sociálně-právní ochrany dětí evidují v průměru přes osm případů domácího násilí denně. Zkušenost se znásilněním má přibližně každá desátá česká žena, přičemž naprostá většina z nich nikdy nevyhledá pomoc a neobrátil se na policii. Vysoká míra latence zůstává i u sexuálního obtěžování, nebezpečného pronásledování, či genderově podmíněného kybernásilí.

Členské státy, které úmluvu dosud neratifikovaly, se stávají předmětem mezinárodní kritiky – na úrovni Rady Evropy, EU i OSN. V roce 2019 zpracoval Úřad vlády rozbor dopadů ratifikace a přínos je jednoznačně pozitivní. Rozbor je k dispozici ke stažení na internetových stránkách Úřadu vlády.

Aktuální výzkumy Centra pro výzkum veřejného mínění ukazují, že 21 % veřejnosti ratifikaci úmluvy podporuje (12 % rozhodně podporuje, 9 spíše podporuje), 8 % je proti ratifikaci (4 % rozhodně proti, 4 % spíše proti). Zbytek veřejnosti (71 %) nemá na ratifikaci úmluvy názor. Odpor proti ratifikaci úmluvy v čase klesá – v roce 2018 bylo proti 13 % veřejnost, v roce 2021 jen 8 %.

Tajemník PS také krátce pojednal o připravované novelizaci trestního zákoníku, obsahující redefinici skutkové podstaty trestného činu znásilnění, o které dnes shodou okolností bude dnes večer jednat ministr spravedlnosti Pavel Blažek se všemi představiteli poslaneckých klubů. Ministerstvo spravedlnosti vytvořilo dvě varianty novely trestního zákoníku. U znásilnění, nesouhlasného pohlavního styku, sexuálního nátlaku i pohlavního zneužití ministerstvo v přichystaných variantách výslovně uvádí, že pachatel bude potrestán „odnětím svobody nebo peněžitým trestem“. A to nově i u znásilnění spáchaného souloží, na dítěti mladším 15 let, se zbraní nebo při způsobení těžké újmy na zdraví. Od možnosti uložení peněžitého trestu ministerstvo upouští až v nejzávažnějších případech, kdy pachatel sexuálního trestného činu způsobí své oběti smrt. Ministerský návrh zatím počítá s tím, že sexuální trestné činy proti dětem mladším pěti let by byly vždy považovány za znásilnění, nikoliv za pohlavní zneužití, které se trestá mírněji. Dítě do pěti let by tedy bylo automaticky chápáno jako bezbranné. Navržená hranice však vzbudila kontroverze u odborníků i části politiků, podle nichž ani dítě starší pěti let nemůže souhlasit se sexuálním stykem nebo odmítnout zneužívání.

Bod 5 – Presentace výzkumů týkajících intersektce genderu a zdraví - informace o dostupných behaviorálních studiích ve vztahu k rizikovému chování a genderové problematice

Hostky Katarína Palčová a Tereza Zvolská prezentovaly přítomným členům a členkám pracovní skupiny aktuální výzkumy týkající se intersektce genderu a zdraví. Představily také aktuální dostupné behaviorální studie ve vztahu k rizikovému chování a genderové problematice.

Bod 6 – Různé (připomínky, podněty, návrhy členů k obsahu/programu příštího jednání apod.)

Žádné návrhy ani připomínky nebyly vzneseny.

Bod 7 – Závěr (JUDr. Polícar)

Poděkování za účast, rozloučení.

Zapsal: JUDr. Jiří Berkovec, tajemník pracovní skupiny